

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 29/2017-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. mája 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Advokátska kancelária, L. Novomeského 25, Pezinok, pre namietané porušenie čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 148/2011 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 148/2011 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 148/2011 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Mgr. Ing. [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 303,04 € (slovom tristotri eur a štyri centy) na účet advokátky JUDr. Emílie Korčekovej, Advokátska kancelária, L. Novomeského 25, Pezinok, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 29/2017-18 z 24. januára 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) v časti, ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 148/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

V podstatnej časti sťažnosti sťažovateľ uviedol, že od 29. septembra 2011 „*má postavenie navrhovateľa v kompenzačnom konaní na odškodného – ušlého zisku vo výške 378 994,15 Eur spolu s 6% úrokom p. a. zo sumy 829,85 Eur od 27.01.2004 do 28.07.2011, nemajetkovej ujmy 7 000,- Eur za prietahy v konaní pred Okresným súdom Bratislava III voči Slovenskej republike v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti SR...*“.

Namietané konanie trvá päť rokov, čo je podľa neho neprimerané. Okresný súd je zodpovedný za to, že konanie nie je dosiaľ meritórne skončené. Nekoná efektívne a bez zbytočných prieťahov takým spôsobom, aby poskytol sťažovateľovi v namietanom konaní relevantnú ochranu jeho práv a oprávnených nárokov.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v kompenzačnom konaní č.k. 26C/148/2011 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod č. k. 26C/148/2011 konal.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 5.000,- Eur, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný mu vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. Základné právo [REDAKOVANÉ] podľa čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 19 ods. 3, čl. 20 ods. 1, čl. 22, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na súkromie a pokojný rodinný život podľa čl. 8 ods. 1 a ods. 2 Dohovoru v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod č. k. 26C/148/2011 porušené boli.

5. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 10 000,- Eur, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný mu vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

6. [REDAKOVANÉ] priznáva úhradu trov konania v sume 303,04 Eur, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť na účet jej právnej zástupkyne – advokátky JUDr. Emílie Korčekovej do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, vyjadrení účastníkov konania a obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil takýto priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 26 C 148/2011:

Dňa 29. septembra 2011 sťažovateľ doručil okresnému súdu „žalobu na zaplatenie odškodného - ušlého zisku vo výške 378 994,15 Eur spolu s 6% úrokom p. a. zo sumy 829,85 Eur od 27.01.2004 do 28.07.2011 , nemajetkovej ujmy 7 000,- Eur za preťahy v konaní pred Okresným súdom Bratislava III voči Slovenskej republike v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti SR“. Veci bola pridelená sp. zn. 26 C 148/2011.

Dňa 15. mája 2011 okresný súd uznesením vyzval žalovaného na vyjadrenie sa k žalobe v lehote 15 dní.

Dňa 25. novembra 2011 sťažovateľ doplnil odôvodnenie jeho žaloby.

Dňa 25. novembra 2011 sa uskutočnilo pojednávanie. Účastníci boli prítomní. Bolo odročené na neurčito s tým, že okresný súd rozhodne o návrhu žalovaného na zloženie preddavku na trovy konania.

Dňa 11. decembra 2011 okresný súd požiadal Okresný súd Bratislava III o zapožičanie spisu sp. zn. 27 Cb 19/2006.

Dňa 17. decembra 2011 Okresný súd Bratislava III oznámil, že žiadaný spis je t. č. zapožičaný Okresnému súdu Bratislava II.

Dňa 15. mája 2013 okresný súd zaslal návrh na vyjadrenie odporcovi.

Dňa 25. novembra 2013 sa uskutočnilo pojednávanie. Bolo odročené s tým, že okresný súd bude rozhodovať o návrhu odporcu, aby sťažovateľ zložil preddavok na trovy konania.

Dňa 11. decembra 2013 okresný súd opätovne žiadal pripojiť spis tamojšieho súdu sp. zn. 27 Cb 19/2006.

Dňa 20. januára 2014 okresný súd vyzval sťažovateľa na doloženie dokladov preukazujúcich jeho majetkové pomery.

Dňa 18. februára 2014 sťažovateľ doručil vyplnené tlačivo pre dokladovanie jeho pomerov v súvislosti so žiadosťou o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 2. júla 2014 okresný súd uznesením č. k. 26 C 148/2011-92 uložil sťažovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania vo výške 18 949,50 €. Proti rozhodnutiu nebol prípustný opravný prostriedok.

Dňa 31. júla 2014 sťažovateľ doručil okresnému súdu dovolanie proti uzneseniu z 2. júla 2014.

Dňa 12. marca 2015 okresný súd zaslal dovolanie žalovanému na vyjadrenie.

Dňa 10. septembra 2015 bol spis doručený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 8 Cdo 644/2015.

Dňa 26. októbra 2015 najvyšší súd uznesením sp. zn. 8 Cdo 644/2015 dovolacie konanie zastavil (právoplatnosť nadobudlo 23. novembra 2015).

Dňa 28. júna 2016 okresný súd vyzval žalovaného na vyjadrenie k žalobe.

Dňa 18. júla 2016 sa žalovaný vyjadril k žalobe.

Dňa 8. augusta 2016 okresný súd vyzval sťažovateľa na vyjadrenie k vyjadreniu žalovaného.

Dňa 19. septembra 2016 sťažovateľ doručil „návrh na zastavenie konania“ a tiež „návrh na zrušenie uznesenia č. k. 26 C 148/2011-92 z 2. júla 2014“.

Na výzvu ústavného súdu sa k prijatej sťažnosti vyjadril podpredseda okresného súdu poverený zastupovaním predsedu podaním sp. zn. Spr. 3128/2017 doručeným ústavnému súdu 6. marca 2017. Okrem chronológie úkonov konajúceho súdu uviedol: *«Vychádzajúc zo spisového materiálu a prehľadu jednotlivých úkonov mám za to, že v predmetnom konaní sp. zn. 26C/148/2011, ide o skutkovo zložitú vec. Taktiež Vám dávam do pozornosti skutočnosť, že dňa 16.02.2016 bola sťažnosť žalobcu vyhodnotená ako dôvodná a to v súvislosti s obdobiami od 29.09.2011 do 07.05.2013 a od 31.07.2014 do 12.03.2015 s tým, že sa podpredsedníčka žalobcovi za vzniknutú nečinnosť súdu v daných obdobiach ospravedlnila.*

S výnimkou uvedených období súd v konaní priebežne koná a smeruje k rozhodnutiu veci. Toho času je v konaní vytýčený termín pojednávania na deň 05.05.2017.

Taktiež poukazujem na skutočnosť, že k celkovému predĺženiu konania prispela skutočnosť, že súd v období od 25.11.2013 do 19.05.2016 postupoval v súlade splatnými ustanoveniami zákona, v súvislosti s návrhom žalovaného na zloženie preddavku žalobcom

v zmysle § 141a Občianskeho súdneho poriadku s tým, že vo veci vedenej Ústavným súdom pod sp. zn. PL.ÚS 30/2015 Ústavný súd rozhodol o protiústavnosti ustanovenia § 141 a O.s.p. z dôvodu, že uvedené zákonné ustanovenie nerešpektovalo princíp právnej istoty...

Vo vzťahu k prípadnej výške zadosťučinenia si dovoľím poukázať na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. US 579/2015 v prospech rovnakého sťažovateľa, kde Ústavný súd Slovenskej republiky... dospel k záveru, že na Ústavnom súde Slovenskej republiky bolo v tej dobe evidovaných 117 sťažností rovnakého sťažovateľa ako aj k tomu, že charakter predmetných podaní „vykazuje v súhrne aj s poukazom na prístup sťažovateľa v jednotlivých konaniach všeobecných súdov účelové využívanie procesných práv v záujme vyslovenia porušenia už uvedených jeho práv a následného priznania finančného zadosťučinenia“. Na vysvetlenie dodávam, že žalobca si vo viacerých konaniach uplatňuje náhradu škody voči štátu z rovnakého nesprávneho úradného postupu a spis namietaného konania súčasne, často aj na viaceré súdy, nie je možné pripojiť aj počas viacerých rokov.»

K vyjadreniu okresného súdu nezaujal sťažovateľ stanovisko, jeho právna zástupkyňa ale podaním doručeným ústavnému súdu 16. marca 2017 oznámila, že „súhlasia s upustením od ústneho pojednávania danej veci“.

Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania upustil, pretože od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 148/2011 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ktorej predmetom konania je peňažné plnenie, ústavný súd konštatuje, že za štandardných podmienok takéto konanie nemožno považovať za skutkovo ani právne zložitú. V prípade sťažovateľovej žaloby *„na zaplatenie odškodného - ušlého zisku vo výške 378 994,15 Eur spolu s 6% úrokom p. a. zo sumy 829,85 Eur od 27.01.2004 do 28.07.2011, nemajetkovej ujmy 7 000,- Eur za prietahy v konaní pred Okresným súdom Bratislava III voči Slovenskej republike v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti SR“* ústavný súd konštatuje, že ak *„žalobca si vo viacerých konaniach uplatňuje náhradu škody voči štátu z rovnakého nesprávneho úradného postupu a spis namietaného konania súčasne, často aj na viaceré súdy, nie je možné pripojiť aj počas viacerých rokov“*, ako to vyplýva z vyjadrenia okresného súdu, nemožno namietané konanie zaradiť medzi štandardné. Ústavný súd za tejto situácie považuje namietané konanie za skutkovo i právne zložitú.

2. Pri hodnotení podľa kritéria, ako sa správal sťažovateľ v namietanom konaní, ústavný súd konštatuje, že aj v dôsledku ním využívaných procesných oprávnení došlo k predĺženiu konania. Túto skutočnosť však nemožno pripísať na vrub konajúcemu súdu ani sťažovateľovi. Okrem okolností uvedených v bode 1 (množstvo podaní) ústavný súd nezistil iné okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na sťažovateľovu ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

Namietané konanie začalo 29. septembra 2011 a ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu trvalo viac ako 5 rokov. Z toho 2 mesiace sa vec nachádzala na najvyššom súde v dôsledku dovolania podaného sťažovateľom proti rozhodnutiu okresného súdu o povinnosti zaplatiť preddavok na trovy konania.

Okresný súd sám uznal nečinnosť v období od 29. septembra 2011 do 7. mája 2013 (19 mesiacov) a od 31. júla 2014 do 12. marca 2015 (7 mesiacov), celkovo bol okresný súd nečinný 26 mesiacov. K takému záveru dospel aj ústavný súd.

Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného, vyslovil, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 26 C 148/2011 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

Vzhľadom na to, že konanie v predmetnej veci na okresnom súde nebolo ukončené, ústavný súd podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu prikázal, aby ďalej vo veci konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda boli porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € s odôvodnením primeranosti a spravodlivosti za každý rok stavu právnej neistoty.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti,

s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, ako aj vzhľadom na povahu veci, považuje za primerané vo výške 1 000 € (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, ktoré si uplatnila v sume 303,04 €.

Keďže uplatnená suma trov právneho zastúpenia neodporuje vyhláske Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v uplatnenej sume.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet JUDr. Emílie Korčekovej (§ 31a zákona o ústavnom súde) podľa bodu 4 výroku rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2017